



Namık Kemal University

Institute of Social Sciences

No: 05 / 2014

Tekirdağ İl ve İlçelerinde Kadın Girişimcilik Kültürü ve Makro Ekonomiye Etkileri ve Sonuçları; Alınması Gereken Tedbirler ve Çözüm Önerileri

Yrd. Doç. Dr. Muharrem BAKKAL

Yrd. Doç. Dr. Süreyya BAKKAL

Öğr. Gör. Hakan KILCI

Öğr. Gör. Nermin AKARÇAY



Sosyal Bilimler Metinleri
Papers on Social Science

SOSYAL BİLİMLER METİNLERİ

Papers on Social Science

Sürelî Hakemli Dergi

ISSN 1308–4453 (Print)
ISSN 1308–4895 (Internet)

Sahibi/ Owner: Prof. Dr. Osman ŞİMŞEK- Rektör
Namık Kemal Üniversitesi Adına

Baş Editör/ Editor in Chief: Prof. Dr. Ahmet KUBAŞ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yayın Kurulu/ Editorial Board:

Prof. Dr. Rasim YILMAZ
Prof. Dr. Abdülkadir IŞIK
Prof. Dr. Alpay HEKİMLER
Prof. Dr. Dilek ALTAŞ
Yrd. Doç. Dr. İrfan ATALAY
Yrd. Doç. Dr. Seda Ş. GÜNGÖR
Yrd. Doç. Dr. Tefvik SÜTÇÜ
Yrd. Doç. Dr. Harun HURMA
Arş. Gör. Aytaç GÜT

Sosyal Bilimler Metinleri Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından online ve basılı olarak sosyal bilimlerin farklı alanlarında yapılan çalışmaların duyurulması ve kamu oyu ile paylaşılarak tartışmaya açılmasına yönelik olarak yayınlanan, farklı üniversitelerdeki öğretim üyelerinden oluşmuş Hakem Kuruluna sahip, **ASOS, ZDB, PROQUEST ve Index Copernicus** tarafından indekslenen **uluslararası, akademik hakemli ve süreli** bir yayındır. Çalışmada öne sürülen görüş ve düşünceler yazara ait olup Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünü bağlamaz.

İndirme Adresi:

<http://sosyalbe.nku.edu.tr/>

Namık Kemal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Değirmenaltı Yerleşkesi
TR-59030 Tekirdağ
Tel: +90-282-250 4500
Faks: +90-282-250 9932
E-Posta: sosyalbilimler@nku.edu.tr

Hakem Kurulu

Yusuf ALPER	Prof. Dr.	Uludağ Üniversitesi
Sudi APAK	Prof. Dr.	Beykent Üniversitesi
Neşe ATİK	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Hasan BOYNUKARA	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Tankut CENTEL	Prof. Dr.	Koç Üniversitesi
Toker DERELİ	Prof. Dr.	Işık Üniversitesi
Nadir DEVLET	Prof. Dr.	İstanbul Ticaret Üniversitesi
Ayten ER	Prof. Dr.	Gazi Üniversitesi
Nalan GÜREL	Prof. Dr.	Marmara Üniversitesi
Alpay HEKİMLER	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
İsmail Hakkı İNAN	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Abdülkadir IŞIK	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Cem KILIÇ	Prof. Dr.	Gazi Üniversitesi
Ahmet KUBAŞ	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Derman KÜÇÜKALTAN	Prof. Dr.	Trakya Üniversitesi
Thomas LOPEZ GUZMAN	Prof. Dr.	Cordoba Üniversitesi
Ahmet MAKAL	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi
Ahmet SELAMOĞLU	Prof. Dr.	Kocaeli Üniversitesi
Ali Nazım SÖZER	Prof. Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yaşar ŞENLER	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Can TUNCA Y	Prof. Dr.	Bahçeşehir Üniversitesi
Devrim ULUCAN	Prof. Dr.	Maltepe Üniversitesi
Rasim YILMAZ	Prof. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Levent AKIN	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi
Leyla ATEŞ	Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Şener BAĞ	Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Süleyman BAŞTERZİ	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi
Petru GOLBAN	Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Aşkın KESER	Doç. Dr.	Kocaeli Üniversitesi
Ahmet MENTEŞ	Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Hakan ONGAN	Doç. Dr.	İstanbul Üniversitesi
Todor RADEV	Doç. Dr.	International University College
Abdülkadir ŞENKAL	Doç. Dr.	Kocaeli Üniversitesi
Ali TİLBE	Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Aykut Hamit TURAN	Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Banu UÇKAN	Doç. Dr.	Anadolu Üniversitesi
İrfan ATALAY	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Sonel BOSNALI	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Tatiana GOLBAN	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
İmran GÜR	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Ali GÜREL	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Lütfü ŞİMŞEK	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Tevfik SÜTÇÜ	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Çiğdem VATANSEVER	Yrd. Doç. Dr.	Namık Kemal Üniversitesi
Ahmet Zeki BULUNÇ	Dr.	Başkent Üniversitesi (Emekli Büyükelçi)
Oscar A. POMBO	Dr.	Colef Üniversitesi

Hakem kurulunda yer alan isimler unvan ve soyadına göre alfabetik sıralanmıştır. Yayınlanmak üzere gönderilen çalışmaların konularına göre hakem ilavesi yapılabilir.

Tekirdağ İli ve İlçelerinde Kadın Girişimcilik Kültürü ve Makro Ekonomiye Etkileri ve Sonuçları; Alınması Gereken Tedbirler ve Çözüm Önerileri

ÖZET

Girişimcilik ülke ekonomisine, bireylerin ekonomik faaliyetlerine katkıda bulunan ekonomik hayatın en önemli faaliyetlerindedir. Özellikle ekonominin en önemli göstergelerinden biri olan gayri safi milli hâsılanın artırılması ekonomik büyüme olarak bilinmektedir ve bunu sağlamanın yolu girişimciliğdir. Girişimcilik aracılığıyla işletmeler daha fazla mal ve hizmet üreterek ekonominin büyümesine katkıda bulunurlar. Bu yüzden girişimciliğin teşvik edilmesi, girişimcilik ruhuna ve potansiyeline sahip bireylerin cesaretlendirilmesi ve projelerini hayata geçirme konusunda desteklenmesi çok önemli bir konudur.

Kadın girişimcilik konusu ülkemizde kadınların iş hayatına girmeleri konusunu ele almaktadır. Dünya genelinde birçok ülkede kadınların iş hayatına girmesi konusunda teşvikler bulunmaktadır. Batı Avrupa ülkeleri ve Amerika kültüründe kadının iş hayatında aktif olarak rol alması Asya ve İslam ülkelerine göre daha fazladır. Ülkemizde tipik bir İslam ülkesi olarak kadın müteşebbisliğin çok gelişmemiş olduğu bir ülke olarak kabul edilebilir. Ekonomistlerin, sosyologların bir sorun olarak düşündükleri bu durumun değiştirilmesi ve kadınların girişimci olarak iş hayatında yer alması istenilmektedir.

Bu çalışmada özellikle kadın girişimcilik konusunun üzerinde durulmuş Tekirdağ ilinde faaliyet gösteren kadın girişimcilerin sorunları incelenmiş ve çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Kadın Girişimcilik, Makro Ekonomi, Gayri Safi Milli Hasıla, Tekirdağ İli

Women Entrepreneurship Culture in Tekirdag Municipality and Its Provinces and Its Effects and Outcomes To Macro Economy; Measures To Be Taken and Suggestions

ABSTRACT

Entrepreneurship is one of the most important activity contributing the country macroeconomics and individual economics activity of a person. In particular, one of the most important indicators of the economy's gross national product is known as increasing economic growth and entrepreneurship is the way to provide it. Businesses through entrepreneurship by producing more goods and services contribute to economic growth. So the promotion of entrepreneurship, entrepreneurial spirit and has the potential to encourage individuals and a lot of support in the realization of projects is an important issue.

Female entrepreneurship in our country women tackles the issue of entering working life. In many countries across the world of women's employment are encouraged to enter. Western European countries and the United States take an active role in the culture of women in business are more likely than Asian and Islamic countries. Typical female entrepreneurship in our country as an Islamic country, a country that is very undeveloped acceptable. Economists, sociologists, they think of this situation as a problem to be replaced and women to take part in business life as an entrepreneur is required.

In this study, the issue of female entrepreneurship has focused on the problems of women entrepreneurs operating in the province of Tekirdag examined and suggestions are made for.

England, a unitary structure, but the government attaches great importance to the region and all over the structure. The purpose of this study, from a historical perspective of local authorities in England to the present day to reveal the ongoing development. In this context, the emergence of local governments in the development process, the structural situation was handled and where it is located and deal with the variability of the texts examined in the literature.

Key Words: Entrepreneurship, Women Entrepreneurship, Tekirdag Province, Macroeconomics, Gross National Product

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
İÇİNDEKİLER	V
1. GİRİŞ	1
2. GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	2
3. DÜNYADA VE TÜRKİYEDE KADIN GİRİŞİMCİLİK	3
4. KADIN GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER	8
4.1. Cinsel ve Duygusal Taciz	8
4.2. Cam Tavan Engeli	9
4.3. İletişim Eksikliği	9
4.4. Eğitim Düzeyinin Düşük Olması	10
4.5. Zaman Darlığı	10
4.6. Sosyal Sorunlar	10
4.7. Sağlık Sorunları ve Psikolojik Sorunlar	11
4.8. Örgütlenme ve Koordinasyon Sorunları	11
5. TEKİRDAĞ İLİ VE İLÇELERİNDE FAALİYET GÖSTEREN KADIN GİRİŞİMCİLER ÜZERİNDE BİR İNCELEME	11
5.1. Araştırmanın Amacı	11
5.2. Araştırmanın Ana Kütlesi ve Örneklem	12
5.3. Araştırmanın Kısıtları	12
5.4. Araştırmanın Bulguları	12
5.1. Araştırmanın Hipotezleri	13
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	15
KAYNAKLAR	17
İnternet Kaynakları	21

1. GİRİŞ

Girişimcilik insanda yaratıcılık niteliği riske girme gibi özelliklerin önem kazandığı üretkenlik faaliyeti olarak bildirilmektedir. Sanayi devriminden önce daha çok ticaret yapan kişiler olarak çıkan girişimci insan tipi, sanayileşme süreci içinde farklı bir nitelik kazandığı görülür. Girişimcilik niteliklerindeki bu değişim, süreç içinde girişimcinin ekonomik değerini ve toplum önemini arttırmıştır. Bu gelişmenin sonucu olarak girişim bir üretim faktörü olarak kabul edilmiştir (Çavdaroğlu ,1996).

İlk kez orta çağda kullanılan girişimci teriminin “entrepreneur” Almanca da “unternehmen” kökünden geldiğini yani “iş yapan” anlamına geldiği görülmektedir (Carton, Hofer, Meeks,1998). Entrepreneur kavramından çıkan üç kavram ise entrepreneurship yani girişimcilik, entrepreneurial, yani girişim ve entrepreneurial process yani girişimsel süreçtir. Girişimcilik girişimsel süreç kavramları birbirleriyle son derece ilintilidir. Girişimcilik girişimcinin hali hazırda yaptığı işi ifade ederken girişimsel girişimcinin sahip olduğu yaklaşımı belirtmektedir. Girişimsel süreç ise girişimcinin ne ile meşgul olduğunu ifade etmektedir (Wickham,1998).

Girişimciliğin niteliği ve boyutunu, bireysel yeteneklerden daha çok toplumsal ortam belirtir. Bu nedenle özellikle geleneksel değer yargılarının oldukça yoğun ve belirleyici olduğu, ataerkil bir aile yapısının hala yaygın olduğu Türkiye’ de bu nokta çok önemlidir (Arat,1993).

Girişimcilik, finansal fiziksel ve sosyal risklere katlanılarak parasal ödüller, kişisel tatminlik ve bağımsızlık üreterek yeni bir değer yaratma sürecidir. Bu tanımda da yer aldığı gibi, hangi alanda olursa olsun girişimci olmanın dört temel yönü vurgulanır. Birincisi; girişimcilik yaratıcılığı içinde barındırır (Akgemci, 1998). Yeni değerler yaratma girişimcinin kendisi ve toplum için önem ifade etmektedir. İkincisi; girişimcilik çaba ve zaman gerektirir. Üçüncüsü; risk üstlenmektir. Son olarak ise girişimci olmanın ödülleri ile ilgilidir. Bunlar, bağımsızlık, kişisel tatmin ve parasal ödüller gibi girişimciler için önemli olan ödüllerdir (Atik,2002).

Genel olarak girişimcilik; fırsatlardan yararlanma, yeni fırsatlar yaratmak amacıyla üretimin girdilerini örgütleme yeteneği ve risk alma özelliklerini inceleyerek çıktıya dönüştürmek olarak adlandırılır (Tosunoğlu,2003). Girişimciyi kaynaklar konusunda öngörüle bulunarak işi planlayan, insan kaynaklarını örgütleyerek girdilerin işlenmesini sağlayan ve elde edilen çıktıyı kar yapabilecek bir şekilde tüketicilere sunma becerisi şeklinde tanımlamak da mümkündür (Silver, 1983). Daha öncede bahsedildiği gibi dinamik girişimci yeni üretim faktörü bileşimlerini devreye sokarak ve üretime yeni olanaklar sağlayarak ekonomiye dinamizm sağlayarak kısaca iktisadi gelişmenin sürükleyicisi olan kişilerdir (Müftüoğlu, 1989). En küçük yenilik ekonomiye büyük katkı sağlar ve yenilik düzeyi arttıkça ekonomiye katkısı da artar. Yani girişimcinin en küçük hareketi ekonomiye büyük katkı sağlar. Girişimcinin üretim sürecine etkisi başlıca üç yöndedir: Birincisi; üretim kaynaklarını değişik biçimde birleştirerek kullanılmayan üretim faktörlerinin kullanılmasını sağlamak. İkincisi; kullanılmakta olan

üretim araçlarının ve mevcut girdilerin değişik şekillerde kullanımı ile üretimi arttırmaktadır. Üçüncüsü; girişimci yeni düşüncelerin yaratılması, yayılması ve uygulamasını hazırlamaktadır (TÜSİAD,2002).

Girişimciliğin önemi üç alanda açıklanabilir (Coulter,2001): 1-Yenilikçilik-İcatçılık, 2-Yeni İşletmelerin Doğması-Büyümesi, 3-Yeni İş Alanları Girişimciler, piyasa ekonomisinin lokomotifidir. Elde ettikleri başarılar topluma zenginlik ve yeni iş imkânı tüketicilere ise tercih çeşitliliği sağlar. Girişimcilik sağlık eğitim ve refah konularında olumlu bir rol oynamaktadır (www.ytukvk.org.tr). Girişimci; üretim faktörlerini bir araya getirerek girdileri çıktılara dönüştürmek amacıyla üretim faktörünü gerçekleştiren kişi iken daha kapsamlı olarak açıklamak gerekirse girişimci, mal ve hizmet üretiminin yapılabilmesi için üretim faktörlerini en iyi koşullar altında bir araya getiren kişi olarak açıklanabilir. Girişimci, risk alarak başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla üretim faktörlerinin alımını yapmakta ve bunların bir araya getirilmesi imkânını sağlamaktadır. Girişimci, kar amacı elde etmekte ancak tek bir amaç olarak kar elde edilmesini de düşünmemektedir (www.kobifinans.com.tr).

2. GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Girişimciliği olumlu ya da olumsuz anlamda etkileyen pek çok unsur vardır. Bunlar aile, eğitim, psikolojik özellikler, bireyin motivasyonu, yasal ve siyasal faktörler, kültür, cinsiyet, yaş, ekonomik – finansal ve toplumun girişimciye bakış açısı gibi faktörlerdir (İlter, 2010; Doğramacı, 2006; Durukan, 2007).

Toplumun en küçük yapı taşı ailedir. Ailenin birey üzerinde 3 çeşit etkisi vardır. Bunlar teşvik edici etki, kısıtlayıcı etki ve kararsızlık yaratıcı etkidir (Arıkan, 2004; İraz, 2010). Teşvik edici etki durumunda, aile bireyi küçük yaşlarda yaptığı işlerinde ona sahip çıkar ve onu cesaretlendirir. Bu tür bir ailede ya da girişimci bir yapıya sahip ailede doğan çocukların, ilk çocuk olanların ve erkeklerin girişimci olma ihtimalleri yüksektir (Arıkan , 2004; Özden vd., 2008-2009).

Tarımla uğraşan toplumlarda görülen ataerkil aile yapılarında anne – baba sıkı denetimi görülmektedir. Bu tür aile yapılarında babanın sözü geçer hatta bireyin meslek seçimini bile baba belirler. Risk alabilen, yaratıcı ve yeniliklere açık olan kişiler yerine kendini güvence altına almak isteyen ve bu yüzden memurluk gibi devlet kapısındaki işleri tercih edenler ortaya çıkmaktadır. Bu da birey üzerinde kısıtlayıcı bir etki gösterir (Arıkan, 2004).

Kararsızlık yaratıcı etki durumunda aile, çocuğu sosyalleştirmek yerine eğitim ve formel sosyalleştirme rolünü uygularlar. Kendisinden çok şey beklenen, uzun süre okula devam etmesi istenen ve başarılması zor işlerle uğraşan bireyler eğitimleri yetersiz olduğu için zorlanacaktır (İraz, 2010).Genellikle bilgi verme, yetenek ve becerileri geliştirme olarak tanımlanan eğitim, bireyin kötü davranışlarını azaltıp davranışlarını geliştirmek amacıyla yapılır. Eğitim girişimcinin yetiştirilmesinde ve iş hayatında karşılaştığı sorunları çözmesi bakımından önemli rol oynar. Andrew Carnegie, Henry Ford, William Durant ve William Lear gibi liseyi yarıda bırakan kişilerin başarılarında görüldüğü gibi,

formal eğitim yeni bir işe başlamak için gerekli olmamasına rağmen, özellikle girişimcilik alanı ile ilgili olduğunda bireye iyi bir zemin sağlar (Bayraktaroğlu, 2008; Hisrich ve Brush, 1986). Girişimci kişiler kendilerini kontrol etme yetisi ile güçlü bağımsızlık hissine sahip olan ve enerjileri yüksek bireylerdir. Bu kişilerin başlıca psikolojik özellikleri arasında ileriye görebilme, sorumluluk alabilme, çalışma esnasında bilgili davranabilme, risk alabilme, kendine güven ve yenilikçilik özellikleri yer almaktadır (Esen ve Çonkar, 1999; Özden vd., 2008-2009).

3. DÜNYADA VE TÜRKİYEDE KADIN GİRİŞİMCİLİK

Toplum tarihçileri, toplumlardan insanların başlangıçtaki göçebe bir yaşam biçimi içinde, avcılık ve toplayıcılık yapmak suretiyle yaşamlarını sürdürdüklerini açıklarken, kadının aile içi cinsiyete bağlı iş bölümünde önemli roller üstlendiklerine işaret etmektedir (Altan, Ersöz,1994). Bu söz konusu iş dağılımı içinde erkek genellikle yaşam alanından uzakta avcılıkla uğraşırken, kadınsa bitki işleri ile çocukların bakımı, beslenmesi, soğuğa, sıcağa ve vahşi hayvanlara karşı korunması ile uğraşmıştır. Bunlar o yılların koşullarında, kadın ve erkek arasında bu cinsiyete bağlı fiziksel nitelik ayrıntısından kaynaklanan iş bölümü son derece açık ve net bir şekilde belliyken, kadın ile erkeğin aile ve toplumsal rol paylaşımının da daha tarihin başlarında şekillendiği görülmektedir (www.uludag.edu.tr). Günümüzde ise kadın tek belirli bir mesleğin uygulayıcısı veya çeşitli kesimlerde kol gücü ile görev alan bir işçi olarak değil, aynı zamanda bir girişimci olarak da varlığını meydana çıkartmaktadır (Narin, Marşap, Gürol, 2006).

XV. ve XVII. Yüzyılları arasında il ve ilçelerde küçük sanat kollarında meydana gelen önemli gelişmelerle birlikte lonca üretim düzeninin zamanla önem kazandığı görülmektedir. Lonca düzeni içinde lonca otoritesi ve denetiminde bazı sanayi kollarında yaygın ve yoğun şekilde olmasa bile kadın işçilere rastlanmıştır hatta daha sonraki senelerde yalnızca kadınların çalıştığı bazı iş kolları kurulmuştur (Yurdakul,1994). Bu dönemde kamu ve hizmet sektörlerinde yaşanan gelişme kadınların toplum işgücündeki oranını hızla arttırmıştır. Ayrıca II. Dünya savaşından sonra uluslar arası sosyal politikanın gelişiminde de önemli hareketler meydana gelmesi kadın işgücünü koruyucu ve destekleyici hukuksal düzenlemenin gelişmesine yol açmıştır. Sonuç olarak,1950'li yıllarda istatistiksel verilere göre 15-65 yaş grubu kadın nüfusun gelişmekte olan ülkelerde %50'si gelişmiş ülkelerde ise % 47'si ekonomik olarak çalışmaktadır. 1950'li yıllardan bugüne kadar kadın iş gücü açısından dikkat çeken en önemli husus; çalışma yaşamında aktif olarak yer alan kadın sayısındaki artıştır. Kadın çalışanların gelişmekte olan ülkelerde %87'si gelişmiş ülkelerde ise %47'si tarım sektöründe aktif olarak yer almaktadır. Gelişmiş ülkelerde 1950 yılında aktif nüfus içinde kadınların oranı %36,7 iken, 1975'te %40,6, 1985 yılına gelindiğinde ise %41,4 olmuştur. Yine gelişmiş ülkelerde 1985'lere gelindiğinde kadınların hem tarım dışı sektörde çalışmalarına hem de aktif kadın nüfusunun oranı %49'dur (Koray,1992). Hizmet sektöründeki büyümenin de bunda büyük rolü bulunmaktadır. Buna istinaden 1990'lı yıllarda Latin Amerika da kadın iş gücünün %71'i Asya ve Pasifik ülkelerinde %40'ı hizmet sektöründe görev yapmaktadır (Koray,2000). Türkiye'de Eylül 2010 zamanında iş gücüne katılma

oranı toplam %49,1'dir, ortaöğretim eğitimlerde iş gücüne katılma oranı erkekler için %69,9 kadınlar için %24,3'tür. Yükseköğretim mezunu erkekler %84,2 olan iş gücüne katılma oranı kadınlarda %70,8'dir. İşsizlik oranı ise %11,3'tür (www.tuik.gov.tr).

Türkiye'de kadınların istihdam alanındaki durumunu özetleyecek olursak;

- Bayanların eğitim düzeyi arttıkça işgücüne katılım olanakları artmaktadır. Ancak hala eğitimin her kademesinde kadınlar için bir eşitsizlik söz konusudur. Bu eşitsizliğin gelecekte giderilmesi beklenirse bile kadın emeğine nitelik kazandırabilmek için örgün eğitim yanında bilgi ve beceri geliştirmeye yönelik yaygın eğitime ihtiyaç vardır.
- Kadınların hem iş hayatına girmesi hem de girdikten sonra işe devam etmesi konusunda yasalarda cinsiyete dayalı ayrımcılık söz konusu değildir. 2003 yılında yürürlüğe giren Yeni İş Kanunu'nda aynı veya eşit değerlerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük fiyat kararlaştırılmayacağı düşünülmüştür. Ancak belli iş ve mesleklerin kadınlara göre işler olarak kabul edilmemesi görev dağılımında adil davranılmaması özellikle kriz dönemlerinde önce kadınların işten çıkarılması özellikle kayıt dışı sektörde ücretlerin az tutulması gibi bazı ayrımcılık örnekleriyle karşılaşılmaktadır (Başar, 2003).
- İş piyasasında iş ve mesleklerin kadın işleri ve erkek işleri olarak ayrılıp toplumsal kabul görmesinden dolayı kadınlar ancak geleneksel kadın mesleklerinde yoğunlaşmakta, daha düşük tüzüklü ve ücretli işlerde çalışmaya razı olmaktadır. Bu işler süreli ve geçici çalışmayı sosyal güvencesizliği beraberinde getirir (Bayrak, 2007) .
- Kadın iş gücü ucuz emek olarak emek-yoğun iş kolları olan tekstil, gıda, hazır giyim, tütün gibi sanayi kollarında yoğunlaşmıştır. Ancak tarım sektörü ile karşılaştırıldığında bu sektördeki kadın iş gücü oranı azdır.
- Tarım sektöründeki kadınlar, genellikle ücretsiz aile işçisi konumunda olmaları, gelir elde etmemeleri, gelir azlığı nedeniyle yasal engel olmamasına rağmen sosyal güvenlik kapsamına büyük ölçüde girememektedir (Dijkstra, 1997).
- Türkiye de üç farkı sosyal güvenlik kuruluşu bulunmaktadır. İşçi kapsamında çalışanlar SSK, memur kapsamında ise emekli sandığı, bağımsız çalışanlar ise BAĞ-KUR kapsamında yer alır. Ancak bir iş yerinde çalışmasına rağmen güvencesi olmayan birçok kadın vardır. Ev kadınlarının isteğine bağlı bağ-kur uygulaması primlerin yüksekliği prim ödemede eşe bağlı olma ve yeterli bilgi sahibi olmama gibi nedenlerde sınırlı kalmaktadır.
- Çalışma hayatına atılan kadınların çalışma hayatlarının kısa bir dönem içinde bitmesi veya kariyerde yükselme doğrultusunda tüm gücünü ortaya koymamasını asıl nedeni, ev ve iş yaşamını uzlaştırma konusunda yaşadıkları sorunlardır. Aile yaşamında çocuk bakımı, yaşlı ve hasta bakımı gibi yükümleri sadece kadınların sorumluluğunda gören anlayış yerine bu sorumlulukların anne, baba, devlet veya işveren arasında paylaşılması yaklaşımı benimsenmiştir. Ancak ülkemizde kreş gündüz bakımevi gibi sosyal destek kurumları tüm çabalara karşın yeterli sayıya ulaşamamıştır (www.ksgm.gov.tr).

Kadınları ekonomi çerçevesinde görünür kılmayı hedefleyen ve bu doğrultuda feminist bir bakış açısı ile ekonomi disiplini ele alan feminist ekonomistler, öncelikle bu disiplinin üretildiği yerler olan ekonomi okullarına yönelmiştir. Burada ise; ekonomi disiplininin yaratıldığı okullarda erkeklerin daha baskın olduklarını, ayrıca kadınların ekonomi alanında sadece araştırılan nesnelere değil, araştırmacı özneler olarak görünmez olduklarını gözlemlemiştir (Ferber, Nelson, 1993). Kadınların araştırmacı olarak da var olmadığı ekonomi bilimi, onu üreten yanı sıra erkeklerin deneyimlerinden izler taşımaktadır. Ekonominin de bir sosyal bilim olduğu gerçeğinden hareket ederek, sosyal bilimin üretiliş sürecine bakıldığında, kartezyen düşüncenin üzerinde temellendiği görülmektedir. Bu görüşe göre bilimsel düşüncenin tarifi kendine ikilikleri dayanak alır. Bu bağlamda ilk olarak soyut, genel, tarafsız, duygulardan arınmış, eril yaklaşım ele alınır ve bu, maddi yaşamın somut, özel, bedenle ilgili, duygulu ve dişil gerçeğinden açıkça daha üstün tutulur (Ferber and Nelson, 1994). Benzer biçimde erken dönem bilimciler çalışmalarında kullandıkları dilde bilimi bağımsız, doğaya egemen, üstün ve bu ölçüde eril bir kimlikle donatmıştır. Kadın ise öznellik, uysallık ve doğuyu bağımlılıkla eş değer gören anlatımlarla açıklamıştır (Nelson,1997). Bu durumu eleştiren ve feminist bir yaklaşımın metodolojik ilkelerinin neler olması gerektiği üzerine çalışan araştırmacılar da, sosyal bilimin çözümlemelerine sadece erkek deneyimlerini esas alarak başladığını belirtmiştir. Böylece sosyal bilimin sadece erkeklere özgü sosyal deneyimleri sorun olarak kabul ettiğini ve bunun sosyal yaşamın eksik ve yanlış tanımlanmasına yol açtığı eleştirisini de eklemiştir (Mies, 1995).Feminist ekonomiler, feminist araştırma metodolojisinin meydana koyduğu analiz araçların da kullanarak, ekonomi bilimine farklı bir bakış açısı getirmiş ve ekonomi biliminin eril ön yargıları içerdiği eleştirisini yaparak bunun nedenini ekonomi biliminin erkek hakimiyeti altında şekillenmiş olmasına bağlamıştır (Dijkstra and Plantenga, 1997). Bunun ardında, ekonomiyi kadın deneyimlerini de içerecek şekilde ele almışlar ve ekonomi biliminin ortaya çıkmasından sonra iki yüzyıllık süreçte, değer problemi ve refah ile ilgili cevap verilmiş olduğu varsayılan soruları tekrar sormuşlardır (Strober, 1994). Feminist ekonomiler, ana akım ekonomisinin insan davranışlarını analizini eleştirmiş ve bu analizin merkezde yer alan bireyin rasyonel, bireysel faydasını en çoklayıcı, otonom, sabit ihtiyaçları olan, objektif ve bencil olduğu varsayımlarına karşı çıkmıştır (Ferber and Nelson, 1993). Kadınların irrasyonellik, bağımlılık ve sübjektiflikle bağdaştırılarak inceleme alanı dışında bırakıldığı bir ekonomi yerine çoklu insan davranışlarını birbirlerini dışlamadan birlikte analize dâhil eden ve bunlara yenilerinin eklenebileceği, dinamik ve açık bir modelleştirme anlayışı ile hareket eden bir ekonomiyi inşa etmenin mümkün olduğunu savunmuşlardır (Serdaroğlu, 1997).

Ekonominin temelini oluşturan yapıyı da tartışma sürecine dâhil eden feminist ekonomiler, bu yapının üzerine yükseldiği temel varsayımları ve yöntemi de sorgulamıştır. Ana akım ekonominin değer ve duygudan bağımsızlığını, kıtlık söylemini, fayda fonksiyonunun bağımsızlığını, kişiler arası fayda karşılaştırmasının imkânsız olduğu söylemini eleştirmişlerdir. Ayrıca ana akım ekonomi disiplinin bilgiye ulaşma, onu üretme ve sunmada soyutlama ve nicelleme benimsemesi ve bu doğrultuda görüşmelerden elde edilen bilgiye şüphe ile yaklaşmasına de tepki göstermişlerdir (Özden,2008). Bunun yerine feminist yöntemin, araştırma, sürecin kısmen taraf tutan ve kısmi özdeşleşme ile gerçekleştirilen bilinçli taraftarlık ilkesini kabul etmişlerdir (Mies, 1995). Böylece aile ve çalışma

yaşamında kadın üzerinde biçimlenen ön yargılar ile mücadele etmişler ve bayanların bu ön yargılardan kaynaklanan ekonomik pozisyonlarının tetkik etmiştir (Ferber, Nelson, 1993). Hane içi emek çocuk bakımı ekonomik yaşamdaki erkek hâkimiyeti, kadının iş gücüne katılım sorunları, ücret azlığı, gelir farklılaşması, mesleki ayrımcılık, yoksulluğun kadınlaşması konularının iyileştirilmesi ve fırsat eşitliğine kavuşmaları yönünde uğraşmışlardır (Dawson, 2000). Uluslar arası kurumlar tarafından özellikle büyümekte olan ülkeler için kalkınma vurgusu sürekli yenilenmektedir. Bu kurumlara göre eğitim, sağlık ve refah, kalkınmanın gerçekleşmesi için gereken kritik girdileridir. Buna istinaden hala sağlık eğitim ve aile ile toplumun refahının sadece kamu veya özel sektör tarafından sunulan eğitim ve sağlık kurumları tarafından sağlanmadığı aynı zamanda kadınların toplumsal yeniden üretim için harcadıkları zaman ve güç tarafından da üretildiği çok nadir fark edilmektedir (Thackray, 2004). Faal bir sosyal ve ekonomik alt yapının gerekleri olarak hane içi emek ve sektörü hizmetleri vasıtasıyla eğitilmiş sağlıklı iş gücü, özel sektöre sunulmaktadır. Bu iş gücünün de katılımı ile özel sektör tarafından üretilen yatırım ve tüketim malları, yeniden üretimin gerçekleşmesi için hane içinde gereken ihtiyaç olmaktadır (Himmelweit, 2002). Yeniden üretimin modern makro ekonominin analizinin dışında bırakılması, iş gücünün yaratıcı olarak değil alınan ve satılan bir mal olarak ele alınmasından kaynaklanmaktadır. İş gücüne üretici bir rol atfetmeyen bu bakış açısı, onu ortaya çıkaran ve üretim sürecine hazırlanan yeniden üretime de milli gelir hesaplarına katacak kadar bir değer atfetmekte ve ücretsiz, çalışılmadan yapılan boş zaman aktiviteleri ile bir tutmaktadır (Evers, 2003). Son senelerde Türkiye’de ve dünyada özellikle 1970’lerden sonra büyük bir atılım içinde oldukları gözlemlenen kadınlar, çalışma hayatındaki ağırlıklarını gittikçe artan bir oranda hissettirmektedir. Kadınlar sahip oldukları yetenek ve beceriyi kullanabilme, bağımsız olma, esnek çalışma süreleri ile 1970 ve 1980’lerde birçok engelle karşılaşmış olmaları gibi sebeplerle, ücret ve maaşla çalışmak yerine büyük ölçüde kişisel birikimlerini kullanarak kendi işlerini kurmayı tercih etmişlerdir. Kadınların iş hayatında deneyim kazanma, yüksek mevkilere gelebileceklerini kanıtlama çabaları 1980’li yıllara rastlamaktadır (Liman, 1993). Piyasa ekonomisi içinde kendi patronu olan, tek çalışan veya yanında eleman çalıştıran, mal ve hizmet üretip satan, kredi kaynaklarını araştıran, iş ile ilgili sorunlarla ilgilenen, yeni koşullara alışabilen ve çalıştığı işte bilgili olan kadın, girişimci kadın olarak tanımlanabilir (Dhillon, 1993).

Kadın iş gücünü şu bölümlerde inceleyebiliriz:

- Kadın işçiler ve memurlar
- Kadın girişimciler,
- Kadın yöneticiler
- Eğitim sonunda elde ettiği mesleği yapan kadınlar.

Literatürde kadın girişimcilikle ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda şu ortak noktalar vardır (Tekin, 2005):

- Ev dışında kendi adına işletmesi olan

- Bu işletmede tek veya başkasıyla birlikte çalışan veya sahibi sıfatıyla ortaklık kuran
- İş alakalı çeşitli firmalarla iletişime geçen
- İşletmeyle ilgili planlar yapan
- İşletmenin kazancı, yatırım ve kullanım alanları üzerinde sözü geçen
- İşletmesi adına tüm riski üstlenen kadındır.

Kadın girişimciliği kavramına farklı yazarların değişik anlamlar yüklediği bilinmektedir. Bazı yazarlar girişimciliği işletmenin kurucusu olarak kabul ederken bazıları da ikinci kuşak girişimcileri bu gruba dâhil etmektedir. Yine bazıları girişimciliğin tek küçük işletmecilikte sınırlanmaktadır (Gökakın, 2000).

Muhtelif Tanımlara göre girişimci kadın;

- Evinde veya dışarıda kendine ait iş yeri olan
- Bu işyerinde tek veya başka insanlarla çalışan veya iş sahibi olması sıfatıyla ortaklık kuran
- Ürün üretmek için faaliyetleri yürüten, bu ürünün dağıtım, pazarlama ve satışını yapan,
- İş sürecinin örgütlenmesi, mal ve hizmet üretiminin planlanması, işyerinin işletilmesi, kapatılması ve geliştirilmesi konusunda karar veren,
- İş yerindeki kazancın, yatırımın ve kullanım alanları üzerinde sözü geçen kadındır.

Girişimci kadın olmak, kadının çalışmasına göre daha fazla özerklik, rahat hareket etme, bağımsızlık imkanı verdiği gibi yine kadının, işine göre kısa ve uzun süreli planlar yapma, kaynakları optimum kullanma, insanlar arasında ilişkileri kurma ve devam ettirme, işinde elde ettiği bilgileri verimli kullanma da beceri kazanmasını sağlamaktır (Ecevit,1993). Diğer bir tanıma göre, işveren, işyerinin idari ve hukuki sorumluluğunu üstlenmiş, işinin başında bulunan ve işyerinde çalışan kadındır (Küçük İşletme Dergisi, 1995). Başka bir tanıma göre; piyasa ekonomisindeki riskleri alarak, doğrudan pazara yönelik, paraya dönüşen mal veya hizmet üretip satan, kendi işinin sahibi olup vergi kaydı ve TESK'e bağlı Esnaf ve Sanatkarlar odalarına veya TOBB odalarına üye olan kadın, kadın girişimcidir (Saray,1993). Kendi mesleğini yapan kadınlar kariyer girişimcileri olarak adlandırılır (doktor, avukat, eczacı gibi). Girişimcilik üretim faktörlerini bir araya getirme, riskleri göze alma anlamına gelir. Kendi mesleğini yapan kadınlar eğitim gördükleri alanda çalışarak girişimcilik faaliyetinde bulunurlar (Özdevecioğlu, 2000). Kadınların kurup işlettikleri ve yönettikleri işyeri ve işletmelerde yapılan girişimciliğe kadın girişimciliği denir. Kadın girişimcilikleri genelde küçük işletmelerde yapılır. Kadın işletme sahipleri girişimcilik faaliyetlerini yeni alanlar yaratmakta, yeni bilgiye dayalı ekonominin önemli oyuncularını olma potansiyelini taşımaktadır. Örgüte artan oranda başarılı bir üye olarak katkıda bulunabilmek, için örgüt içindeki yöneticilerin hem örgüt içi hem de örgüt dışı politik ve toplumsal yaşamın bir parçası olmaları gerekir. Bu noktada kadın yöneticilerin iş dünyasındaki ve girişimcilik alanlarındaki önemleri ortaya çıkmaktadır. İş ve siyaset dünyasında Türkiye'de erkeklerin egemen olduğu bilinen bir gerçektir. Bununla birlikte en önemli nedeni ise erkeğin başarılı olmaya odaklanması ve buna göre programlanması şeklindeki görüşlerdir. Ama bu durumun gün geçtikçe değişim gösterdiği ve kadınların da yeni fikirlere açık ve kendi birikim ve yeteneklerini maddi kazanca dönüştürmeye eğilimli oldukları profesyonel

kadın çalışanlar arasında kabul edilen bir görüş haline dönüşmüştür (www.ogretmenlersitesi.com) Kadın girişimciliği OECD üyesi ülkelerde ve Dünyanın her yerinde gelişmektedir. Bazı ülkelerde kadınlara ait işletmelerin gerek sayısı gerekse cirosu süratli bir şekilde artmaktadır. Çok sayıda OECD üyesi ve üye olmayan ülkelerde/ekonomilerde ortalamanın üzerinde başlangıç oranları ile KOBİ sahibi olan kadınların payı artmaktadır (www.coe.int). Küresel ekonomik bütünleşmenin yaşandığı bu yıllarda bu önemli ekonomik ve sosyal gelişme dünyanın her yerindeki politika yapıcılarının dikkatini çekmektedir. Kadınların firma kurmaları ve geliştirmeleri önündeki engellerin kaldırılması ve kadın işletme sahipleri için eşit bir oyun alanı yaratılması güçlü bir girişimcilik sektörü açısından önemli bir rol oynamaktadır. Kadın işletme sahipleri girişimcilik faaliyetlerinde yeni alanlar yaratmakta ve yeni bilgiye dayalı ekonominin önemli oyuncularına olma potansiyelini taşımaktadır (Cabar, 2006). Öte yandan dünyanın birçok ülkesinde ekonomik politikaların oluşturulması süreçlerine kadınların katılımları hala söz konusu değildir. Oysa hükümetler ve diğer karar vericiler, kadının ekonomik bağımsızlığını ele alırken bütün politika ve programlara toplumsal cinsiyete dayalı bakış açısını yerleştirmeyi amaçlayan bir politika izlemelidirler. Buna göre kararlar alınmadan önce bu kararların kadınları ve erkekleri nasıl etkileyeceğine ilişkin bir değerlendirme yapma imkânı doğacaktır (www.oecd.org).

4. KADIN GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Şimdi her ne kadar kadının ekonomik hayatta ve toplumsal ilişkilerdeki konum ve işlevine ilişkin geleneksel görüş ve inançların geçerliliği hissedilir derecede aşılmışsa da, bu konuda gerçek anlamda olması gereken evreye gelindiğini söylemek oldukça erkendir (Gürol ve Marşap, 2007). Çünkü onların ekonomik hayata katılım oranları dikkate alındığında bu durumun hala önemli olduğu ifade edilebilir. Örneğin kadın girişimciler, kadınlar batıda toplam girişimciliğin %30'unun temsil etmektedir, halbuki işçilerin %40'ından daha fazlası kadınlardan oluşmaktadır (Minniti ve Arenius, 2003). Yani bu durum, sosyal ve ekonomik sorumlulukların uyumu ve bu özel engellerin sonuçları olarak kadın girişimciliğini hangi faktörlerin engellediğini ya da onu bekleyen fırsatların neler olduğunu bilmek önemlidir. Kadınların ekonomik hayatta girişimcilik faaliyetleri kapsamında sahip oldukları işletmelerin özellikle problemlerin algılanmasında, liderlik özelliği, işletme performansı, finansal yapı ve örgüt kültüründe farklılıkların olduğu yapılan araştırma sonuçlarında ortaya çıkmıştır (Doğramacı, 2006). Başka bir sebep de; araştırmacılar kadınların erkeklere göre daha fazla risk üstlenmek zorunda kaldıkları sonucuna varmışlardır (Kutunis, 2003). Kadın girişimcilerin farklı hislere, iş hüneri düzeyine ve mesleki geçmişe sahip oldukları belirtilebilir (Çelebi, 1997).

4.1. Cinsel ve Duygusal Taciz

Ücret karşılığı bir işte çalışan veya yönetici ve girişimci olarak çalışan bayanların özellikle kapalı toplumlarda cinsel veya duygusal tacize uğramaları muhtemeldir (Çelik ve Özdevecioğlu, 2001). Özellikle duygusal tacizden daha çok cinsel taciz gören birçok kadın, çalışmak zorunda olduğu için çözümü bu duruma katlanmakta bulur. Bu konuyla alakalı Ernst ve Young'a bağlı insankaynaklari.com sitesinin "İş'te Kadın Olmak" başlıklı araştırmasında, kadınların karşılaştığı zorluklar hakkında katılımcıların hepsinin ilk sırada, fiziksel ve sözlü cinsel taciz cevabını verdikleri görülmüştür. Aynı araştırmada, kadınların bunu ya görmezden geldikleri ya da söyleyemedikleri tespit edilmiştir (Kocacık ve Gökkaya, 2005).

4.2. Cam Tavan Engeli

Çoğunlukla rastlanan konulardan biri de çalışan kadına kendisi ile aynı meslek sahibi, aynı deneyim ve birikime sahip, aynı kıdemdeki karşı cinsine oranla daha az ücret ödenmekte, hiyerarşinin daha üst kademelerine durumu olduğunda kadın sırf cinsiyetinden ötürü karşılaştığı cam tavan engeli nedeniyle örgütte hak ettiği yere gelememektedir (Çelik ve Özdevecioğlu, 2001). Cam tavan olarak adlandırılan ifade, işletmelerde kadınların yönetimde belirli bir düzeyin üzerine yükselmesini engelleyen görünmez engelleri ifade etmektedir (Güldal, 2006). Bu engellerin başlıcaları ise rol çatışması, basmakalıp yargılar, şirket uygulamaları (işe alım, terfi ve ücretlendirmede ayrımcılık yapılması), rehberine sahip olmama ve iletişim ağı eksikliği olarak sıralanabilir (Anafarta, Sarvan ve Yapıcı, 2008). Genel olarak ele alındığında ise kadınların iş yaşamındaki yükselmemeleri kaynağında 3 engelin olduğu belirtilir (Örücü vd., 2007). Erkekler tarafından konulan engeller (erkeklerin, kadınların verilen işleri yapamayacağına dair olumsuz görüşleri, kişilik, kararlılık ve azim açısından yetersiz olarak değerlendirilmeleri, iletişim kurma zorluğu ve erkeklerin gücü elde tutma isteği), 2) Kadın yöneticiler tarafından konulan engeller (kadın yöneticilerin "kadınlara karşı özel bir ayrımcılığa gerek yok" anlayışında olmaları, kadınların birbirlerini çekememeleri), 3) Kişinin kendine koyduğu engeller ("Kadının yeri neresi?" sorusunun cevabını bulamayışı, kadınlara karşı olan negatif ön yargıları kabul etme, iş-aile çatışması ve suçluluk duygusu ile başa çıkamamak, özgüven eksikliği, kararsızlık, sistemin değiştirilemeyeceğine duyulan ve yükselmenin mümkün olmayacağına duyulan inanç). Yapılan çalışmalarda kadınların üretim işletmelerinde en çok yükselebildikleri pozisyonun grup liderliği olduğu belirlenmiştir (Narin vd., 2006). Örneğin Kutanis'in 2003 yapmış olduğu bir araştırmada, iş dünyasına genellikle erkeklerin hâkim olmalarından dolayı kadın girişimciler, özellikle müşterilerinin ve erkek meslektaşlarının gözünde meşruiyet kazanmanın zor olduğu ve piyasada kendilerini kabul ettirebilmenin erkeklere göre daha fazla zaman aldığı belirtilmiştir.

4.3. İletişim Eksikliği

Kadınlar genelde erkeklerden daha geri plandadır. Buda kadınların sosyal ortamlara katılmasını veya bir işe başlamasını etkiler. (Aldrich, Zimmer, Smilor, 1986). Yani yeni bir firma kurarken ve yönetirken gerekli bilgi, destek ve kaynağa ulaşmada kadınların erkeklere istinaden daha geride oldukları görülmektedir. Kadınların zorlandıkları bir meselede erkeklerin uygun olmayan diyaloglarına girmemelidir. Morriso'nun bu konuda yaptığı araştırmada kadınların, güçlerinin azaldığını, bazı konularda ayrımcılığa uğradıklarını, iş ve aile arasında zorluklar yaşadığını ve işyerinde rehberden yoksun kaldıkları görülmüştür. Iberra, iletişim ağlarının örgütlerde ırk ve cinsiyet eşitsizlikleri oluşturmada rol oynadığını söylemiştir. Cai ve Klenier de kadınların örgüt içinde ve dışında iletişim ağı zorlukları hissettiklerini belirtmişlerdir. Örneğin, patronlarla golf oynamaya, erkek meslektaşları kadar sıklıkla etkinliklere katılmayan veya davet edilmeyen kadınların önemli iş bağlantılarının dışında kaldığı görülmüştür (Anafartalar vd., 2008).

4.4. Eğitim Düzeyinin Düşük Olması

Aldıkları eğitim ile çalışma hayatına girecek olan kadınlar, verimli bir iş ortaya koyarken hem de meslek seçimi ve kariyerlerinde kolaylıklar sağlayıp (Ayaz, 1993) . iş hayatında erkekler gibi söz hakkına sahip olabilecekler. Şu anki Türkiye'de kadınların eğitimi konusunda erkekler kadar bir iyileşme sağlanamamıştır. Birleşmiş Milletler 2006 yılında yayınladığı İnsani Kalkınma Raporunda ilk orta ve yüksek öğrenimde kız çocuklarının okullaşma oranları %63 olarak belirlenmiş ve bu oran Türkiye'yi dünya sıralamasında 92.sıraya itmiştir. (Kansız, Acuner, 2008). Kağıtçı başına göre ise eğitimin başarısının ve iş sahibi olmanın erkek çocuktan beklendiğini söylemektedir. Özellikle geleneksel yaşam biçimini benimseyen aileler mali güçlerini kızların değil oğullarının eğitimine yönlendirmek istemektedir. Kağıtçıbaşı ise, eğitimin başarısının ve iş sahibi olmanın erkek çocuktan beklendiğini öne sürmüştür (Gökakın, 2000). Özellikle kırsal bölgelerde kadının küçük yaşlardan itibaren tarla ve çiftlik işlerinde çalışması ve küçük yaşlarda evlendirilmesi kadının eğitim haklarından erkekler kadar yararlanamadığının bir göstergesidir.

4.5. Zaman Darlığı

Girişimci olan kadınların en büyük sorunu zaman darlığıdır. Çünkü kadın ev işlerinden ve çocukların bakımından sorumlu olduğundan dolayı girişimsel yeteneklerini geliştirmeye zaman ayıramamaktadırlar. Bunun için kadın girişimciler bankalara ve diğer finansman kuruluşlarına gitmeye yeteneklerini geliştirmek için eğitim programlarına katılmaya daha iyi müşteriler veya tedarikçiler araştırmaya zaman bulamamaktadır (OECD, 2004).

4.6. Sosyal Sorunlar

Kadınların iş hayatına girmesine engel olan sosyal sorunlar şunlardır (Akgemci, 1998); çocuk bakımı, küçük yaşta evlenme, boşanma konusunda toplumun baskısı aile kültürüdür. Kadınların ev ve iş yaşamlarının uyumuna yardımcı olacak destekleyici mekanizmaların bulunmaması da, çalışan kadınların dışarıda çalışmayı ikinci bir yük şeklinde hissetmelerine neden olur. Buda kadınların ev dışından başka bir yerde çalışma hayatına katılmamasına yol açan en önemli sebeplerden biridir (Ayaz, 1993).

4.7. Sağlık Sorunları ve Psikolojik Sorunlar

İnsanların hem ruhen hem de bedenen sağlıklı olmaları çalışma hayatında daha verimli olmalarını sağlar. Bu konu kadınlar açısından ele alındığından Türkiye’de kadın sağlığının iyi olmadığı söylenebilir. Bunun için sağlık ve psikolojik sıkıntılarla uğraşan kadınların erkekler kadar üretken ve çalışkan olmayacakları ve kariyerlerinde olumsuz etkiler (Güney, 2006).

4.8. Örgütlenme ve Koordinasyon Sorunları

Kadının girişimciliğin önündeki birçok engeli aşamaması, kendini kapsayan, sınırlandıran problemlerle baş edememesi başlıca nedenlerden biriside olayın dünya genelinde, küresel temelde bir bütünlük içerisinde ele alınmamasıdır. Etkin bir biçimde örgütlenmemesidir (Ecevit, 2007). Bu anlamda gerek uluslar üstü gerekse ülke bazındaki büyük sivil toplum kuruluşlarından kadın girişimciliği konusundaki katların ve teşviklerin engellerin aşılmasında büyük rol oynayabilecektir.

5. TEKİRDAĞ İLİ VE İLÇELERİNDE FAALİYET GÖSTEREN KADIN GİRİŞİMCİLER ÜZERİNDE BİR İNCELEME

Bu araştırma da Tekirdağ ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren kadın girişimcilerin faaliyetleri, sorunları, girişimcilik ile ilgili bilgi düzeyleri hakkında bazı bilgiler edinilmeye çalışılmıştır. Bu bilgiler ışığında Tekirdağ ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren kadın girişimcilere ticari faaliyetlerini daha verimli ve etkili nasıl yapabilecekleri konusunda bazı önerilerde bulunulmaya çalışılacaktır. Onların yaşadıkları en önemli sorunlar hangi konularda, başarılarını etkileyen önemli faktörler nelerdir tespit edilmeye çalışılmıştır.

5.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Tekirdağ ili ve ilçelerinde ticari faaliyetler bulunan kadın girişimcilerin mevcut durumunu tespit etmek ve onlara gelecek faaliyetlerinde yardımcı olabilecek önerilerde bulunmaktadır. Kadın nüfusu genel olarak toplam nüfusun yarısını oluşturmaktadır. Gelişmiş ülke ekonomileri incelendiğinde çoğunlukla bu ülkelerde kadınların ekonomik hayatta etkin bir şekilde rol aldığı görülmektedir. Kuşkusuz toplumun yarısını oluşturan böyle bir potansiyelden ekonomik hayatta yararlanmamak ülke ekonomileri için büyük bir dezavantaj olacaktır. Bu araştırma da sözü edilen

potansiyelin Türkiye ekonomisinin de dinamik bir yapıya kavuşturulmasını sağlayacak çözüm yolları ve öneriler araştırılmıştır. Bunun için Tekirdağ ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren kadın girişimciler örneklem olarak seçilmiştir. Örneklemin Türkiye'yi ne kadar temsil edeceği konusu elbette araştırılması gereken ayrı bir konudur. Ancak bu çalışmada elde edilecek sonuçlardan hareket ederek diğer illerde de faaliyet gösteren kadın girişimcilere en azından bir fikir verileceği düşünülmektedir.

5.2. Araştırmanın Ana Kütlesi ve Örneklem

Araştırmanın ana kümesini Tekirdağ Ticaret ve Sanayi Odasına ve Tekirdağ Esnaf ve Sanatkarlar Odasına bağlı olarak faaliyet gösteren ayrıca bunların dışında faaliyette bulunan kadın girişimciler oluşturmaktadır. Özellikle köylerde herhangi bir ticaret birliğine bağlı olmadan kayıt dışı ekonomi olarak nitelendirilen kadın girişimciler tespit edilmeye çalışılmış ve bunlar da ana kütle kapsamında mütalaa edilmiştir. Ana kütlede ki kısmi belirsizliğe rağmen örneklem sayısı 10.000 kişilik ana kütle temsil edecek büyüklükte oluşturulmuştur. Örneklemin bu büyüklüğü ana kütle temsil etme yeteneğini arttıracaktır. Örneklem 249 kadın girişimciden oluşturulmuştur. Bunların bir kısmı yukarıda belirtilen ticari kuruluşlara üye iken bazıları kayıt dışı olarak ekonomik faaliyette bulunmaktadır.

5.3. Araştırmanın Kısıtları

Araştırmanın en önemli zorluğu daha önce de belirtildiği gibi ana kütle oluşturulan birimlerin tespit edilmesinde ki kısıtlamayıdır. Özellikle köylerde ticari faaliyette bulunan çiftçiler hayvancılık ve tarım faaliyetlerini sürdürürlerken bunu herhangi bir ticari işletme başlığı altında yerine getirmemektedir. Cinsiyet ayrımı yapılmaksızın görülen bu durum kadın girişimciler için de hemen hemen aynıdır. Bu anlamda ana kütle net bir rakam olarak ortaya konulamaması araştırmanın en önemli kısıtını oluşturmaktadır. Ancak köylerde çiftçilik yapan kişilerle yapılan görüşmeler neticesinde bu rakam tahmin edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca tahmin edilen bu rakamın çok daha fazlasını ana kütle olarak kabul edip buna göre örneklem oluşturulmuştur. Örneklem oluşturulurken bu kısıt da göz önünde bulundurularak özellikle köylerde ulaşılabilen tüm kadın girişimcilere anket formları verilmiş ve anketörler yardımıyla bu anket formlarını doldurmaları sağlanmıştır. Bu sayede yeterli örneklem sayısına ulaşıldığı konusunda tereddütler azaltılmıştır. Böylece araştırmanın en önemli kısıtının etkisini yok edecek bir tedbir alındığı düşünülmektedir.

5.4. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın hipotezlerine geçmeden önce anket sorularının güvenilirliği SPSS programı ile test edilmiş Alfa Cronbach katsayısı 0,773 olarak tespit edilmiştir. Bu güvenilirlik katsayısı sosyal bilimlerde yapılan araştırmalar için yeterli görülmektedir.

Tablo 1: Geçerli Anket Sayısı

	N	%
Cases Valid	249	100,0
Excluded ^a	0	,0
Total	249	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Tablo 2: Güvenilirlik Katsayısı

Cronbach's Alpha	N of Items
,773	28

5.1. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma sonucu elde edilen verilerin korelasyon analizine tabi tutulmasından sonra bazı değişkenler arasında anlamlı ve kuvvetli ilişkiler tespit edilmiş ve buna bağlı olarak dört tane hipotez geliştirilmiştir. Bu hipotezleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

H1: Eğitim düzeyi ile risk üstlenebilme arasında kuvvetli ve olumlu bir ilişki vardır.

H2: Kurumsallaşma ile İşletme Ölçeği arasında kuvvetli ve olumlu bir ilişki vardır.

H3: Eğitim olanakları ile büyüme arasında olumlu bir ilişki vardır.

H4: Kaliteyi iyileştirme ile işletme ölçeği arasında kuvvetli ve olumlu bir ilişki vardır.

Girişimcilikle ilgili yapılan hemen hemen bütün tanımlamalarda risk üstlenme ibaresi geçmektedir. Bu anlamda risk üstlenebilme neredeyse girişimcilikle özdeşleşmiştir. Ankete katılan kadın girişimcilerin risk üstlenme konusunda ki cesaretleri ile eğitim düzeyleri arasında olumlu bir ilişki olması ise girişimcilik konusunda oldukça önemli bir veridir. Girişimcilerin eğitim düzeyleri arttıkça iş hayatında aldıkları riskin boyutu da artmaktadır. Pek tabi ki risk alırken girişimcilerin belli ölçüde bilgiye ihtiyaçları vardır. Bu bilgi de elbette ki eğitim düzeyine bağlı olarak artacaktır. Eğitim düzeyi ile risk üstlenebilme arasında ki 0,935'lik korelasyon katsayısı bu iki değişken arasında oldukça kuvvetli ve olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Eğitim Düzeyi ile Risk Üstlenebilme arasındaki ilişki

	Eğitim Düzeyi	Risk Üstlenebilme
--	---------------	-------------------

Eğitim Düzeyi	Pearson Correlation	1	-,005
	Sig. (2-tailed)		,935
	N	249	249
Risk Üstlenebilme	Pearson Correlation	-,005	1
	Sig. (2-tailed)	,935	
	N	249	249

Kurumsallaşma işletmelerin kararlarını verirken öznel davranmaları yani kişisel hırs, istek, duygu gibi karar almada zafiyet doğurabilecek faktörlerin etkisinin en az düzeye indirilmesini ifade eden bir kavramdır. Girişimcilikte de kurumsallaşma önemli bir konudur. Girişimcinin başarısını önemli düzeyde etkileyebilecek bir kavramdır. Kurumsallaşma denilince ilk olarak akla ortaklar-ortaklıklar geliyor ancak işletme çalışanları da aslında karar almada iç paydaşlar olarak konunun içinde yer almalıdır. İşletme ölçeğinin büyümesi çoğu zaman yeni ortaklar bulma ya da personel sayısını da artırma yollarıyla gerçekleşen bir olaydır. Bu durumda işletmenin karar alma konusu eskisi gibi olmayacaktır. Birçok girişimci bu durumun önüne geçip işletmede tek söz sahibi olma eğilimindedir. Ancak günümüzde modern işletmeciliğin temel konularından biri kurumsallaşmadır. Daha başarılı olmak isteyen girişimciler karar alma konusunda diğer çalışanları ve ortakları ve hatta tedarikçileri ve dağıtıcıları dahi konunun içine dahil etmek zorundadır. Başarı için kurumsallaşma girişimciliği profesyonel olarak gerçekleştirme anlamına gelir. Söz gelimi kurumsallaşma düzeyi düşük işletmelerde liyakat esasına göre kadrolama yapmaktan ziyade aile yakınları, akrabalar, eş dost gibi belki de işinin ehli olmayan kişiler yönetim kademesine getirilmektedir. Bu durum işletme başarısını olumsuz etkileyecektir. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin işletmelerinin ölçeğinin büyümesi ile birlikte kurumsallaşma düzeyleri de yükselmektedir. Kurumsallaşma düzeyi ile işletme ölçeği arasında 0,926'lık çok kuvvetli ve olumlu bir ilişki vardır.

Tablo 4: Kurumsallaşma İle İşletme Ölçeği Arasındaki İlişki

		Kurumsallaşma	İşletme Ölçeği
Kurumsallaşma	Pearson Correlation	1	,006
	Sig. (2-tailed)		,926
	N	249	249
İşletme Ölçeği	Pearson Correlation	,006	1
	Sig. (2-tailed)	,926	
	N	249	249

Büyüme girişimcilerin karlılıklarını arttırabilmenin başvurdukları yollardan biridir. Girişimcilerin daha fazla kar elde edebilmeleri, yerel, ulusal ve uluslar arası pazarlardaki rakipleri ile rekabet edebilmeleri için büyümeleri gerekmektedir. Büyüme kapasite artırma için yeni makineler ve yeni iş görenler alma şeklinde olmaktadır. İlk aşamada kapasite artırma şeklinde görülen büyüme daha sonraları yeni iş yerleri açma, yeni sektörlere girme, yatay ve dikey büyüme olarak da devam edebilir. Genel

ekonominin de gelişmesine katkıda bulunan büyük işletmeler ülke ekonomisine dinamizm kazandırmanın temel dinamiklerinden biridir. Kadın girişimciler de benzer şekilde işletmelerini büyütmek ulusal ve hatta uluslar arası pazarlara mal ve hizmet sunma bilincinde olursalar karlılıklarını ve sürekliliklerini kalıcı bir şekilde sağlayabilirler. Bu araştırmada kadın girişimcilerin işletmelerinin büyümesi ile eğitim olanakları arasında olumlu bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Tablo 5: Büyüme ve Eğitim Olanakları

		Büyüme	Eğitim Olanakları
Büyüme	Pearson Correlation	1	,031
	Sig. (2-tailed)		,622
	N	249	249
Eğitim Olanakları	Pearson Correlation	,031	1
	Sig. (2-tailed)	,622	
	N	249	249

Özellikle 1980'lerden sonra toplam kalite yönetimi işletmelerin başarısında kaçınılmaz bir şart olmuştur. Toplam kalite yönetimi sadece üretilen ürün veya hizmetin kalitesi konusuna değil işletmenin bütün faaliyetlerine, departmanlarına yönelik bir yönetim felsefesidir. Özellikle Japonya işletmelerin ürettikleri son derece kaliteli ürün ve hizmetler toplam kalite yönetimi felsefesi sayesinde olmuştur. Girişimcilerin pazarda yer edinebilmeleri, rekabet üstünlüğü sağlayabilmeleri için kaliteye her alanda önem vermeleri gerekmektedir. Kalite arttırıldıkça girişimcilerin ürünlerine olan toplam talep artacaktır ve buna bağlı olarak işletmenin karlılığı artıp büyüme gerçekleştirilecektir. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin verdikleri cevaplara göre kalitenin iyileştirilmesi ile işletme ölçeğinin büyümesi arasında çok kuvvetli ve olumlu bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 6: İşletme Ölçeği İle Kaliteyi İyileştirme Arasındaki İlişki

		İşletme Ölçeği	Kaliteyi İyileştirme
İşletme Ölçeği	Pearson Correlation	1	-,004
	Sig. (2-tailed)		,946
	N	249	249
Kaliteyi İyileştirme	Pearson Correlation	-,004	1
	Sig. (2-tailed)	,946	
	N	249	249

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Girişimcilik ülkelerin ekonomilerini ayakta tutan Kobi'ler konusunu da kapsayan önemli bir ekonomik faaliyettir. Devletlerin elde ettikleri gelir vergileri, istihdam, üretim gibi konularda girişimciler ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Ülkelerin sürekli bir ekonomik büyüme ivmesi yakalaması girişimcilerin gerek nihai üretici olarak gerek tedarikçi olarak ekonomiye katkıları sayesinde gerçekleştirilecektir. Bu yüzden girişimciliği teşvik etmek, özendirmek birçok ülke yönetiminin çok fazla önemsendiği bir konudur. Nitekim Ülkemiz de girişimciliği teşvik eden, özendiren birçok kanun, uygulama ve eğitim programları düzenlenmektedir. Konunun önemi üniversiteler tarafından da anlaşılmalı ki hemen her üniversite de girişimcilik konusunda eğitim veren işletme fakülteleri kurulmuş ve her yıl binlerce girişimci adayını mezun etmektedir. Ancak tüm bu çabalara rağmen ülkemizde girişimci olarak ekonomik faaliyette yer alan kişilerin sayısı istenilen düzeye ulaşamamıştır. Girişimci olmayı engelleyen, olumsuz yönde etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu araştırma da bu faktörlerden cinsiyet ayrımcılığı konusunun ağırlığı ve önemi düşünülerek Tekirdağ ilinde kadın girişimcilik konusu incelenmiştir. Kadın girişimcilik özellikle İslam ülkelerinde yapılan cinsiyet ayrımcılığı gibi yanlış bilgiler neticesinde ülkemizde de pek gelişmemiştir. Bu araştırmada Tekirdağ ilinde faaliyette bulunan kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar, faaliyetlerini etkileyen faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Girişimcilik tanımlarının birçoğunun ortak noktası olan risk üstlenebilme konusunda kadın girişimcilerin eğitimlerinin arttıkça bu konuda daha cesur oldukları gözlemlenmiştir. Bu araştırma verilerine göre risk üstlenme derecesi Tekirdağ ili kadın girişimcilerin eğitim düzeylerine göre artmaktadır. Bu yüzden daha fazla risk alabilen kadın girişimci sayısını arttırmak için girişimcilik konusunda kurslar, eğitimler düzenlenmeli ve kadın girişimcilerin konuyla ilgili bilgi düzeyleri arttırılmaya çalışılmalıdır.

Araştırmada yer alan Tekirdağ ili kadın girişimcilerin anket sorularına verdikleri yanıtlardan kurumsallaşma ile işletme ölçeği arasında kuvvetli ve olumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerin başarılı olmasında nesnel kriterlere göre yönetilmesinin önemi açıktır. Ayrıca yasa dışı faaliyette bulunmama, topluma ve çevreye daha duyarlı olarak işletme faaliyetlerini sürdürmek için kurumsallaşma son derece önemli bir konudur. Tekirdağ ili kadın girişimciler işletme ölçeğinin büyümesi ile kurumsallaşma düzeyinin daha iyi seviyelere geleceğini belirtmişlerdir. Kurumsallaşmanın yukarıda sayılan faydalarından dolayı işletme ölçeğinin büyütülmesi yani büyümenin sağlanması için işletmelere gerekli yatırımı yapabilecek olanaklar sunulmalıdır. Bunun için krediler, serbest ticaret bölgeleri, vergi indirimleri vb. çözüm yolları kullanılabilir.

Araştırmaya konu olan kadın girişimciler eğitim olanakları ile büyüme arasında olumlu bir ilişki olduğunu söylemişlerdir. İşletmelerin büyümesi için girişimcilerin eğitimi olması; yerinde ve doğru kararlar almasına yardımcı olacaktır. Bu yüzden daha öncede belirtildiği gibi kadın girişimciler kadın girişimcilik konusunda eğitimlere tabi tutulmalıdır.

Tekirdağ ili kadın girişimcileri arz ettikleri mal ve hizmetlerin kalitesi ile işletme ölçeği arasında kuvvetli ve olumlu bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Kalite de işletme başarısı için önemli faktörlerdendir.

Rakilere karşı üstünlük sağlamak, yeni pazarlara girmek için işletme ürünlerinin daima müşterinin istediği kalite düzeyinde olması gerekmektedir. İşletme ölçeği büyüdükçe işletmeler kalite konusunda daha duyarlı ve yetkin bir hale gelmektedir. Kalitenin yükseltilmesi de işletmenin büyümesine yardımcı olmaktadır. Tekirdağ ilindeki kadın girişimciler toplam kalite yönetimi felsefesi konusunda eğitilmeli kalite konusunda bilinçli ve duyarlı hale getirilmeye çalışılmalıdır. Bu durum kuşkusuz işletmelerin başarılı olmasında ve büyümesinde faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akgemci, T., (1998) "Girişimcilik ve Kobi'ler", 1. Basım, Nobel Yayım Dağıtım, Ankara, , s.83.
- Aldrich, H., Zimmer C., (1986), "Entrepreneurship Through Social Networks.", Ballinger Publishing Company, Cambridge , Massachussetts, , p:3-24.
- Altan, Ş., Ersöz, A., (1994) "Kadının Çifte Yükümlülüğü," Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Bülteni, Sayı :2,Ankara , Mart, s.34-41.
- Anafarta, N., Sarvan, F., Yapıcı , N. (2008), "Konaklama İşletmelerinde Kadın Yöneticilerin Cam Tavan Algısı : Antalya İlinde Bir Araştırma" , Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi , Antalya, , s. 111-137.
- Arat, N., (1993), "Türkiye de Kadın Girişimcilik", Türkiye Esnaf-Sanatkâr ve Küçük Sanayi Araştırma Enstitüsü TES-AR Yayınları No:7 Ankara, , s. 204-213.
- Arıkan, S., (2004), "Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular" , Siyasal Kitapevi, İstanbul, , s:253.
- Atik, S., (2002), "Kültürün Girişimciliğe Etkisi", Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, Ankara, , s.3-9.
- Ayaz, N., (1993), "Türkiye'de Çalışan Kadınların Sorunlarına Yönelik Bir İnceleme (Tekstil İşkolunda Örnekler)", D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi, No:8, İzmir, , s.175-191.
- Başar, M., Tosunoğlu B., Tuğberk A., Demirci E., (2003), "Girişimcilik ve Girişimcinin Yol Haritası", İş Planı Eskişehir; Eskişehir Ticaret Odası Yayınları No:14, Eskişehir, , S.4-6.
- Bayrak, K., (2007), "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ve Kadın Girişimciliği", Denizli Ticaret Odası Ekonomik Araştırma Serisi Yay. No. 1, Gazi Kitapevi, Ankara, , s.178-196.
- Bayraktaroğlu, S., (2008), "İnsan Kaynakları Yönetimi", 3. Baskı , Sakarya Yayınları,Sakarya, , s:77.
- Cabar, H., (2006), "Türkiye' de Girişimcilik Kültürünün Oluşmasında Etkili Faktörler ve Denizli Örneği" , Yüksek Lisans Tezi , Dumlupınar Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü , Kütahya, , s:35-68.
- Carton, R., B., Charles W. H., and Michael D. M., (1998), " The Entrepreneur and Entrepreneurship: Operational Demitions of Their Role in Society", , p:25.
- Coulter, M., (2001), "Entrepreneurship in Action Small Business", Prensice – Hall New Jersey, , p.11 .
- Çavdaroğlu, F., (1996), "Kadın Girişimciliği" Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşleme Anabilim Dalı Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, ,s: 49.
- Çelebi, N., (1997), "Turizm Sektöründeki Küçük işyeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler" T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara, , s.372.
- Çelik, C., Özdevecioğlu , M., (2001), "Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma", 1. Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir, , s.487-498.
- Dawson, G., (2000), "A Feminist Economic Perspectivite, Market, State and Feminism", UK, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, , p.82.
- Dhillon, P.K., (1993), "Women Entrepreneurs", Blaze Publishers and Distributors PVT-LTD., Blaze Publishers and Distributors Pvt. Ltd. New Delhi, , p:91.

Dijkstra, A., Geske and Plantenga, J., (1997), "Gender and Economics", , Routledge, London and Newyork, , p:1.

Doğramacı, B., (2006), "Kadınları Girişimci Olmaya Yönelten Nedenler ve Giresun Örneği", Yüksek Lisans Tezi , Sakarya Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü , Sakarya, , s.28-48.

Durukan, T., (2007), "Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21. Yüzyılda Girişimciliğin Önemi", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi , Cilt 1, Sayı 2, , s.25-37.

Ecevit, Y., (1993), "Kadın Girişimciliğin Yaygınlaşmasına Yönelik Bir model Önerisi", Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar", Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi, Yayın No: 74, , s.16-19.

Esen, A., ve Çonkar, K., (1999), "Orta Anadolu (Konya , Kayseri , Sivas ve Tokat) Girişimcilerinin Sosyo – Ekonomik Özellikleri , İşletmecilik Anlayışları ve Beklentileri Araştırması" , Konya Ticaret Odası , Yayın No: 18 , Konya, , s.23.

Evers, B., (2003), ".Briadening the Foundations of Macro-Economic Models Through a Gender Approach: New Developments" Macro Economics: Making Gender Matter Concepts, Policies And Institutional Change İn Developing Countries, Edt. By Martha Gutierrez, Zed Books, London&New York, , p. 13.

Ferber, M., and Nelson, Julie A., (1993), "The Social Construction of Economics and the Social Construction of Gender", Beyond Economic Man, The University of Chicago Press, Chicago and London, , p:4-25.

Gökakın, Z., (2000), "Doksanlı Yılların Yeni Kahramanları : Türkiye’de Girişimci Kadın Profili," 8. Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Nevşehir, , s.109-123. .

Gökakın, Z., (2000), "Türkiye’deki Kadın Girişimcilerin Motivasyon Faktörleri", Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, , s.111.

Güldal, D., (2006), "Kadın Yöneticiler Motive ve Demotive Eden Faktörlerin Tespitine Yönelik Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, , s:14.

Güney, S., (2006), "Kadın Girişimciliğine Genel Bir Bakış", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi , Cilt 1, Sayı 1 (Haziran) ,İstanbul, , s. 25-43.

Gürol, M.A., ve Marşap, (2007), "Geçmişte ve Günümüz Yaşamında Ücretsiz ve Ücretli işgücü Olarak Kadın," Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 42,İstanbul, s. 95-109.

Himmelweit, S., (2002), "Making Visible the Hidden Economy: The Case For Gender –Impact Analysis of Economic Policy", Feminist Economics, London, , p.49-70.

Hısrich, D. P., and Peters, P. M., (1995), "Entrepreneurship (Starting , Developing and Managing A New Enterprise)" ,Irwin Mcgrawhill , 3. Print, Chicago, , p:65-67.

Hısrich, D.P. and Brush , C.G., (1986), "The Woman Entrepreneurship Starting Financing and Managing a Successfull New Business", Lexington Books, Massachussetts / Toronto, p.23.

Hısrich, D.P., and Brush C.G., (1995), "The Women Entrepreneurship Starting Developing and Managing a New Enterprise", Irwin Mcgrawhill,3. Print, Chicago, , p:61.

İlter, B., (2010), "Girişimcilik Sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi : KAGİDER Örneği", Adalet Yay, Ankara, s.29 .

İraz , R., (2010), "Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve Kobi'ler" , Çizgi Kitabevi , 2. Baskı , Konya, s.164.

Kansız, N., Acuner, Ş.A., (2008), "Üretim ve İstihdama Katılımda Kadının Yeri", Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, Kırklareli, , s.14-240.

Kocacık, F., Gökkaya V.B., (2005), "Türkiye' de Çalışan Kadınlar ve Sorunları", C.Ü.İ.B.F. Dergisi, Sivas, , s.195 -219.

Koray, M., (2000), "Sosyal Politika", Ezgi Kitabevi, Bursa, , s.93.

Koray, M., (1992), "Çalışma Yaşamında Kadın Gerçekleri" Amme İdaresi Dergisi, Cilt 25, Sayı 1., Ankara, Mart, s.85-90.

Kutanis, R. Özen, Alparslan S., (2006), "Girişimci ve Yönetici Kadınların Profilleri Farklı Mıdır?", " Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Afyonkarahisar, , s.139-143.

Küçük İşletme Dergisi, (1995), "Esnaf Sanatkar ve Kadın Girişimciliği", Sayı:25, Ankara, S.22-30.

Liman, F., (1993), "ABD, Kanada ve İngiltere'de Kadın Girişimciliğinin Gelişimi", Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli: Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara, , s: 14-57.

Mies, M., (1995), "Feminist Araştırmalar için Bir Metodolojiye Doğru", Kadın Araştırmalarında Yöntem, Der. Serpil Çakır, Necla Akgökçe, Sel Yayınları, İstanbul, , s.52.

Minniti, M., and Arenius, P. (2003), "Women in Entrepreneurship. The Entrepreneurial Advantage of Nations", First Annual Global Entrepreneurship Symposium, New Zeland, , p.42.

Müftüoğlu, T., (1989), "İşletme İktisadı", Turhan Kitap Evi, Ankara, , s:128.

Narin, M., Marşap, A., Gürol, M., (2006), "Global Kadın Girişimciliğinin Maksimizasyonunu Hedefleme : Uluslararası Arena Örgütlenme ve Ağ oluşturma," Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Ankara, , s.65-69.

Nelson, J., (1997), "Gender and Economics", Feminism, Objectivity and Economics, London and NY, Routledge, , p.4.

OECD, (2004), "Women's and Repreneurship:Issues and Policies", Oecd Conference of Ministers Responsible For Small and Midium Sized Enterprisses (SME S), İstanbul, , s.45.

Özden, K., Temurlenk, M. S., ve Başar, S., (2008), "Girişimcilik Eğilimi : Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma" Doğu Akdeniz Üniversitesi Faculty of Business and Economics , Cilt 10/11, KKTC, Sonbahar, s. 5.

Özdevecioğlu, M., Çelik, C., (2000), "Kadın Girişimcilerin Demokratik Özellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma" 8. Ulusal yön . Org. Kong. Bildirileri kitabı, Nevşehir, , s.487-498.

Saray, G., (1993), "Türkiye de Kadın Girişimciliği", Kadın Girişimciliği Özendirme ve Destekleme Paneli, Ankara, , s.118.

- Serdaroğlu, U., (1997), “Feminist İktisadın Bakışı Postmodernist mi ?”, Sarmal Yayınları , İstanbul , s.100.
- Silver, D., (1983), “An Entrepreneurial Life”, John Wiley, New York, , p. 89.
- Strober, M., (1994), “Can Feminist Thought Improve Economics? rethiinking economic through a feminist lens”, The American Economic Review, Nashville, vol.84, Iss2, Nashville, , p.143-148.
- Tekin, M., (2005), “Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü : Girişimcilik”, Günay Ofset, 4.Baskı, Konya, , s.48.
- Thackray, R., (2004), “Adım Adım Girişimcilik “, Çeviren : Gonca Çetinkanat, Elips Kitap , Ankara, , s.25.
- Tosunoğlu, T., (2003), “Girişimcilik ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişme Sürecinde Girişimciliğin Yeri Yayınlanmamış Doktora Tezi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, , s.1.
- TÜSİAD, (2002), “Türkiye de Girişimcilik”, TÜSİAD Yayınları No:12-340, İstanbul, , s.18.
- Wickham, P.A., (1998), “Strategic Entrepreneurship: a Decision- Making Approach To New Venture Sreation And Management Financial Time” Spretice Hall, New York, , p.4.
- Yurdakul, S., (1994), “Çalışan Kadının Korunması”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, , s.58.

İnternet Kaynakları

- <http://www.uludag.edu.tr/~nazan/2077-10.html>, (28.10.2014.)
- <http://www.tuik.gov.tr> (27.10.2014)
- <http://www.ogretmenlersitesi.com/yaziarsiv/superanne/calisananne/02.htm>, (07.11.2014).
- <http://www.coe.int/equaliti>, (27.10.2014).
- http://www.kobifinans.com.tr/icerik.php?Article=10210&Where=danisma_merkezi&Category=020101&Topic=2, (10.11.2014)
- <http://www.tusiad.org.tr>, (07.11.2014)
- <http://www.ytukvk.org.tr/arsiv/barisyildiz1>, (20.10.2014)
- <http://www.tuketicifinansman.net/2009/03/kredi-garanti-fonu-nedir-basvuru.html>, (16.10.2014)
- <http://www.oecd.org>, (02.11.2014)

Yrd. Doç. Dr. Muharrem BAKKAL

Muharrem BAKKAL, 1952 Giresun doğumludur. Yüksek öğrenimini Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümünde tamamlamıştır. İkinci lisans mezuniyeti İstanbul Üniversitesi Tarih bölümüne aittir. Daha sonra Yüksek Lisansını İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Bölümünde tamamlamıştır. Doktorası İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yerel Yönetim ve Girişimcilik bölümüne aittir.

1975-1986 yılları arasında Cömertler Matbaacılık ve A.Ş.'de Pazarlamacı, Satın alımcı, Muhasebeci, Şirket Yöneticiliği vazifelerinde bulunmuştur. 1987-1991 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul Eyüp Lisesinde Müdür Yardımcılığı ve Tarih Öğretmenliği yapmıştır. 1991-1997 yılları arasında Trakya Üniversitesine bağlı Keşan Meslek Yüksek okulunda Müdür, Müdür Yardımcılığı, Senato Üyeliği görevlerini ifa etmiştir. 1997-2008 yılları arasında Trakya Üniversitesi Tekirdağ Meslek Yüksek Okulunda Yardımcı Doçent olarak çalışmıştır. 2008 yılında itibaren Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulunda Yardımcı Doçent olarak görevine devam etmektedir. Muharrem Bakkal evli ve 2 çocuk babasıdır.

Yrd. Doç. Dr. Süreyya BAKKAL

Süreyya BAKKAL, 1960 Giresun doğumludur. Yüksek öğrenimini Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünde tamamlamıştır. Daha sonra Yüksek Lisansını İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Para-banka Bölümünde tamamlamıştır. Doktorasını İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat bölümünde tamamlamıştır.

1979-1991 yılları İstanbul'da Görele Konfeksiyon Şirketin'de Şirket Yöneticiliği yapmıştır. 1991-1997 yılları arasında Trakya Üniversitesine bağlı Keşan Meslek Yüksek okulunda Öğretim Görevlisi olarak çalışmıştır. 1997-2008 yılları arasında Trakya Üniversitesi Tekirdağ Meslek Yüksek Okulunda Doktor Öğretim Görevlisi olarak çalışmıştır. 2008 yılında itibaren Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulunda Yardımcı Doçent olarak görevine devam etmekte olup Dış Ticaret Bölüm başkanıdır. Süreyya Bakkal evli ve 2 çocuk annesidir.

Öğr. Gör. Hakan KILCI

Hakan KILCI, 1977 Erzurum doğumludur. Erzurum Atatürk Endüstri Meslek Lisesi Bilgisayar Bölümünü bitirdikten sonra yüksek öğrenimini Atatürk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümünde tamamlamıştır.

Yüksek öğrenim sonrası askerliğini Ankara'da tamamlamıştır. 2004 yılında İstanbul Avrupa Yakası Posta Telefon Telgraf Müdürlüğünde memur olarak kamu hizmetine başlamıştır. 2009-2013 yılları arasında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Meslek Yüksek Okulu İşletme Bölümünde Öğretim

Görevlisi olarak görev yapmıştır. Şubat 2013 ayı itibariyle Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Lojistik bölümünde göreve başlamış olup halen görevine devam etmektedir. 2013 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme A.B.D.'da Yönetim ve Organizasyon Bölümünde Doktora öğrenimine devam etmektedir.

Öğr. Gör. Nermin AKARÇAY

Nermin AKARÇAY, 1982 Lüleburgaz doğumludur. Lüleburgaz Anadolu Lisesi bitirdikten sonra yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye bölümünü 2004 yılında mezun olmuştur. 2006-2009 yılları arasında Arkas Denizcilik A.Ş. Muhasebe ve Hizmet içi Eğitim Departmanlarında Yönetici yardımcısı olarak çalışmıştır. 2009 yılında Marmara Üniversitesi İktisat Ana Bilim Dalı İktisat Teorisi Bilim Dalında Yüksek Lisansını tamamlamıştır. 2009 tarihinden itibaren Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Deniz ve Liman İşletmeciliği bölümünde göreve başlamış olup halen görevine devam etmektedir. Nermin AKARÇAY evli ve bir çocuk annesidir.

No: 04/2014

Tarihsel Gelişim İçinde Üniter Bir Yapıda Yerel Yönetim: İngiltere Örneği

Müzehher YAMAÇ

No: 03/2014

Özel Hastanelerde İşletmecilik Sorunları: Tekirdağ/ Süleymanpaşa Merkez İlçesinde Bir Örnek Olay İncelemesi

Murat Selim SELVİ – Mustafa GÜNEY – Hayriye IŞIK

No: 02/2014

Bir Aktif İstihdam Politikası Aracı Olarak Toplum Yararına Çalışma Programlarının Edirne İlinde 2009-2011 Yılları Arasındaki Uygulaması ve Programlar Bitmeden Ayrılan Katılımcılara Yönelik Analiz

M. Engin SANAL

No: 01/2014

Organik Gıda Sertifikasyonlarının ve Etiketlemelerinin Türkiye Gıda Sektörü İşletmelerinin İtibarı Üzerindeki Etkisi

Ayça CAN KIRGIZ

No: 06/2013

Yerli Halkın Üniversite Algılaması: Trakya Üniversitesi Örneği

Ebru Z. BOYACIOĞLU - Adil OĞUZHAN

No: 05/2013

Kamu Yönetiminin Yeniden Örgütlenmesi ve Kamu Hizmetlerinin Yürütülmesinde Yerellik İlkesi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği

Fatih KIRIŞIK

No: 04/2013

A Review of Empirical Studies On Relationship Marketing

Ayşegül DONMAZ – Emine Mediha SAYIL – Ayşe AKYOL

No: 03/2013

İktisadi Kalkınma Kuramlarına Eleştirel Yaklaşım

E. Recep ERBAY – Miray ÖZDEN

No: 02/2013

Karbondiyoksit (CO2) Emisyonu ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Panel veri Analizi

Sinan SARISOY – Fazlı YILDIZ

No: 01/2013

Effects of Business Ethics in Ahi Community on Management Mentality

Köksal BÜYÜK – Uğur KESKİN

No: 06/2012

Comparison of the Economical Indicators of Turkey and European Union States via Decision Tree Method

Dilek ALTAŞ – Vildan GÜLPINAR

Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Namık Kemal Üniversitesi Değirmenaltı Yerleşkesi

Rektörlük Binası 4. Kat Tekirdağ 59030

e-posta: sosyalbilimler@nku.edu.tr

<http://sosyalbe.nku.edu.tr>

Sosyal Bilimler Metinleri

ISSN 1308-4453 (Print)

ISSN 1308-4895 (Internet)